ﺑِﺴۡﻢِ ﭐﻟﻠَّﻪِ ﭐﻟﺮَّﺣۡﻤَٰﻦِ ﭐﻟﺮَّﺣِﻴﻢِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/214
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް:
  * ނަން: ޢިބްރާހީމް ފަޒީލް ނިޒާމު   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: ހަނޑުބެރިގެ/ ސ.މަރަދޫފޭދޫ
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A281359   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ހ.ތޮގަފިލިގެ/ މާލެ

- ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 03 ޖުލައި 2018   * ނިމުނު ތާރީޚް: 13 އޮގަސްޓް 2018

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު: 145-J/MD/2018/1150
- އަމުރު ނެރުނު ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު
- ހުށަހެޅި ތާރީޚް: 29 ޖުލައި 2018   * ނިމުނު ތާރީޚް: 29 ޖުލައި 2018

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ   ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު   ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް
(ރިޔާސަތު)

- **ދައުވާގެ ޚުލާސާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނޫން ކަމަށްބުނެ، އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި، ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި ދައުވާ ރައްދުވާފަރާތަކީ، ސ.މަރަދޫފޭދޫ/ ރަންދޫބައިގެ، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ 2018 އޮކްޓޫބަރު 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ރޭގެ ވަގުތުގައި ގއ.ކޮލަމާފުށި/ ރޯޒީ، އިބްރާހީމް ވާޙިދު މުޙައްމަދު ހުސްތަނު އަލިމަސްކާނިއާގެ ދެކުނު ފަރާތުގައި އަލަށް އިމާރާތްކުރަމުންދާ މިސްކިތުގެ އިމާރާތުގެ ފަރާތު ބޮޑުގަނޑާ ދިމާލުގައި ހުއްޓައި އިބްރާހީމް ވާޙިދު މުޙައްމަދު އާދަމް އިބްރާހީމް ފައިޒް އިތުރު ބައެއް ބައިވެރިވެގެން ޖަމާޢަތް ހަދައިގެން ތޫނު ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުމާއި އިންޒާރު ދިނުމުގެ މައްސަލައިގައި މިހާތަނަށް ބެލިބެލުމުން އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު މިއަމަލު ހިންގާފައިވާ ކުށުގެ ޤާނޫނީ ވަޞްފު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ފުދުންތެރިކަމާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބަލާނުލާ ހިފެހެއްޓުމުގެ އިންޒާރުދިނުމަށްފަހު ކަމަށްވާތީ، އަދި އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު މިއަމަލު ހިންގުމުގައި އަމިއްލަ ގޮތުން ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތަކަށްވާތީއާއި މިމައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް ބަލާއިރު މިއަމަލު ހިންގާފައިވަނީ މާރާމާރީގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބައިވެރިވެފައިވާ ކަމަށްވާތީ އަދި ބަލިކަށީ ޖަމާޢަތުން ބައިވެރިވެފައިވާ ކަމަށްވާތީ ހިފެހެއްޓުމުގެ ޤާނޫނީ ފުރުޞަތު ދެކޭތީ ނުވަތަ ބަލާނުލައި ފަރާތްތައް ތަޙުޤީޤަށް ބޭނުންވާތީ ވަކިކުރެވޭ ކަމަށްވާތީ ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރު ނެރެވިދާނެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމަށްވާތީ އާއި، މިއަމަލު ހިންގުމުގައި އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ އިތުރުން އިތުރު ބަޔަކު ބައިވެރިވެފައިވާތީ އާއި، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުއަކީ ކުރީގެ ދުވަސް އެތަކެއް ފަހަރު ބަލައިގެން އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު ދޫކޮށްލުމަކީ

މުޖުތަމަޢަށް އޮތް ނުރައްކަލެއް ކަމަށް ފެންނާތީ އިބްރާހީމް ފަހުމް ނިޔާޒު ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މިފަދަ ޢަމަލުތައް ތަކުރާރުކޮށްފާނެކަމަށް ފެންނާތީއާއި، މައްސަލައިގެ ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާ ހެކި ނައްތާލަން މަސައްކަތް ކޮށްފާނެކަމަށް ފެންނާތީއާއި، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި، އިބްރާހީމް ފަހުމް ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓާލުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު MF/168481 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަކަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން ޖުވެނައިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، އިބްރާހީމް ފަހުމް ނިޔާޒު އިތުރަށް ބަންދުކުރަން ޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާ އިބްރާހީމް ފަހުމް ނިޔާޒު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް 29 މޭ 2018 ގައި އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

02- ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެއަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރަމުން، 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ފާހަގަކޮށް، އެފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން،

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ:** ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.
- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ:** ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 41/2014 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 މަސްތުވާތަކެތީގެ ނުރައްކާތެރިކަމުން ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު އެއްކޮޅު ގެނެސްދިން މައި ޤާނޫނުގެ ޤާނޫނަށް 1 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއާއި 16 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

- ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއް ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

03- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ، އެނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާ ބެލުމަށް، މިމައްސަލަ ބެލުމުގައި ބައިވެރިވި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އެންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤު ކުރެވުމުންދާއިރުވެސް އަދި ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މަޢުލޫމާތުގައިވެސް، ތަޙުޤީޤުކުރުވާ ނުވަތަ ދަޢުވާލިބާ މީހާއަކީ އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުރި ސާބިތުވެފައިވާ މީހާއް ދުށްނުކަމާއި، އެ މީހާއަކީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހުރި މީހަކަށްވާއިރު، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަންދުމުއްދަތު ގޮތާ ނިންމުމުގައި ފަނޑިޔާރު ބަލަންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކުން ކޮން ސަބަބެއް އޮތްކަމާއި، އެއިން ސަބަބެއް އޮތްކަން ނުވަތަ ނެތްކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވަނީ ފަނޑިޔާރަކަށްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި، 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަނިރު، އެ ސަބަބުތަކުން ކޮން ސަބަބަކަށްޓަކައި ދުނުވީ އެއްވެސް މީހަކާމެދު ޝަރީޢަތުން ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓަވައިގެން ނުވާނެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާކަމާއި؛

ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރުންގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން، ބަންދާމެދު 4 ގޮތަކަށް ނިންމިދާނެކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމާއި، ބަޔާންވެގެންވާ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ 4 ގޮތަކީ:

1- ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުން.

2- އެއްވެސް ޝަރުޠެއް ނެތި ދޫކޮށްލުން.

3- ކަފާލާތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުން.

4- ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުން ކަމާއި؛

ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ މީހަކު ބަންދުކޮށްފައިވުމީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ދޫނުކުރަން ކަނޑައެޅުމުގައި ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ކުޑަބޮޑު މިނަށާއި، ކުށްކޮށްފައިވާ ހާލަތާއި، ކުށްކުރުމުގައި އަނިޔާވެރިކަން ހިމެނޭތޯ އެކަމާއި، އެމީހާ ދެކޮޅަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކީގެ ބާރުވެރިކަމާއި، އެމީހާގެ ކުށުގެ ރެކޯޑާއި، ކުރިން ޝަރީޢަތުގައި ޙާޟިރުވެފައިވާ ގޮތާއި، ތަޙުޤީޤަށް ހަމަޖެހިފައިވާގޮތް ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ބޭނުންވާކަމާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، އެފަދަ ނިސްބަތްކުރެވުނު ކުށް ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށް ހުރި ހެކިތަކާއި، އަދި ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ އެ މައްސަލައިގެ ހުރި ފިލުމަށް ނުވަތަ ހެކިބަސް ބަދަލު ހުރި ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކުރުމަކީ ކުށްތަކުރާނެކަމަށް، ނުވަތަ ކުށެއް ކުރުމަށް ނުފޫޒުފޯރުވާން ކަމަށް، ނުވަތަ ފިލައިގެން ކަމަށް، ނުވަތަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ އެކަން ފަސޭހައިން ފާހަގަކުރެވޭނަމަ، އެފަދަ މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ

މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ފަނޑިޔާރުގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކޮށްދީފައިވާކަން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން އެނގެން އޮތުމާއި؛

ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެފަދަ ގޮތް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލަތައްގެ ހުރި ޝަރުތުތަކުން ނުވަތަ ހެކިބަސްދޭން ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒުފޯރުވުން ނުވަތަ ފިލާފިރުމަށްވާނަމަ ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށްބެލެވޭނަމަ ގެންދި ޝަރީޢަތުން ހުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 9 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ހިމެނޭ ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މީހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެއް ކުރިމަތިވާނެކަމަށް ބަލައި، އަދި ހެކިބަސް ދޭންހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާނަމަ ބަލައި، ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން އެމީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަށް މަގުފަހި ކޮށްދީފައިވާކަމާއި އެ ބައްޔު އެމިންވަރަށް މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަކަށްބަލައި ހިފެހެއްޓިފައިވާކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 9 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތިން ކުށެއްކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ބަންދުގައިބަހައްޓައިގެން ފުރުސަތު ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޝަނަށް ޖިނާޔަތް ކޯޓުގައި އަދި ޝަރީޢަތުގައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުތެއް

ވުޖޫދުގައިވާނަމަ، ތަޙްޤީޤުގެ މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެކަން، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އަންގާކަމާއި؛

ބަޔާންކުރެވި ދިޔަ ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއް ވުޖޫދުގައިވާތޯ ކަނޑައެޅުމުގައި ކޯޓުން ބެއްލަވާނީ، އުމުރަށް ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުރިން ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހެއްކަމާއި، އެފަދަ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުރިން އެމީހާގެ މައްޗަށް ދައުވާ ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުގައި އެމީހާ ގުޅިގެން ހުރިހާ މަޢުލޫމާތުލިބިފައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ގުޅިގެން ހުރިހާ މަޢުލޫމާތުގެ ކަމެއްކަން ބަލައި، އެއިން ހާލަތެއް ވުޖޫދުގައި ނުކުތާތަކުގެ އުސޫލް ގޮތެއް ބެލުމުގެ މިންގަނޑުގެ މައްޗަށްކަން، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން އަންގަން އޮވެއެވެ.

(ށ) ތޫނު ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުމުގެ ކުށްތަކަކީ އެ ކުށްތަކުގެ ޖާގާއި ބާވަތުން މުޖުތަމަޢުގެ ސުލްޙަ މަސްލަސަލާއި އަމަން އަމާންކަން އަދި މުޖުތަމަޢަށް ބޮޑު ގެއްލުންތަކެއް ލިބޭނެތީ ކުށްތަކެއްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/247 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލުމުން އެނގެން އޮންނައިރު، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ނިޒާމާއި އިޖުތިމާޢީ ބައިވެރިވެގެން ޖަމާޢަތް ހަދައިގެން ތުހުމަތު ހަރަކާތް ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުމުގައި އިންތިޒާމު ދިނުމުގެ ކުށުގެ ތުހުމަތުކަން، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު MF/168481 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް ފަނޑިޔާރަށް ހުށަހަޅާ ފޯމް" އިންނާއި، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އަމަންސަލާމަތާ މޯލްޑިވްސް

ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން މިހާރު ތަޙްޤީޤު ނިންމާ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައާއެކު ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުން އެނގެން އޮންނަނީ؛

އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި، މައްސަލައިގައި ލިބިފައިވާ ހެކީގެ ގޮތުގައި، ހެކިންގެ ހެކިބަހާއި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އިންޓެލިޖެންސަށް ލިބިފައިވާ ސިއްރު މަޢުލޫމާތާއި، އަނިޔާވި ފަރާތަކަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާ، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު MF/168481 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް ފަސޭހަކަމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމާއި؛

މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބޭނުންވަނީ، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނު އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމާއި އިތުރު ބަޔަކު ބައިވެރިވެގެން ޖަމާޢަތް ހަދައިގެން ތޫނު ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގުމާއި އިންޒާރު ދިނުމުގެ މައްސަލައިގައި އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުއަކީ ކުރީގެ ރިކޯޑު އޮންނަ ފަރާތަކަށްވާތީ އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު ތަކުރާރުކޮށް ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު ދޫކޮށްލުމުން މިޑިޔާގެ ތެރެއިން ހަމަލާތަކަށް ފުރުޞަތު ލިބިދާނެ ކަމަށާއި، މައްސަލައިގެ ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާ ހެކި ނައްތާލުމުން މަސައްކަތް ކުރުމުން ފުރުޞަތު ލިބިދާނެ ކަމާއި، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމާއި، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބޭނުންވަނީ އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ރިމާންޑް ޖަލެއްގައި ކަމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު MF/168481 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރު ކުރުމަށް ފަސޭހަކަމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އިން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހިގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އިބްރާހީމް ފައިޒް ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކޮށްފައިވާ ދަޢުވާ ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގެ ބާވަތަށާއި އެ މައްސަލަ ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށާއި އެކަމުގެ ނުރައްކާތެރިކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު،

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ޙައްޤެއް ފުރުޞަތުގައިވާނަމަ، ތަޙުޤީޤުގެ މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމުންދެން އިބްތިދާއީ ފަޔަށް ނިޒާމު ހުންނަންޖެހޭނީ ބަންދުކުރެވިފައިކަން އެނގެންކަމާއި؛

މިފަދަ ތުހުމަތެއްގައިވާ ފަރާތެއް ދޫކޮށްފައި ހުރުމަކީ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ ބާވަތު ތަކުރާރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނާނެކަމަށްކަން އެނގެންކަމާއި، އެފަދަ މިހާރު މުޖުތަމަޢުގެ ތުހުމަތެއް ދުވަސްދުވަސް ތަކުރާރުވެގެން ސ ބެހެއްޓުމަކީ އެކަމުގެ ސަލާމަތަށް މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް އޮތްކަމުގައި ފޯރުކޮށްދޭކަމާއި؛

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިކުރެވޭ ހާޒިރުކުރެވޭ މީހާ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް މިންކަމުން ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ ބަލައިގަތުމަށް އޮތީ ބަންދުކުރެވިފައިވާ ބަޔަކު ބަންދުގައި ހުރި ތަނެއް ބަދަލުކުރެވޭ ދުވަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓްގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/260 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2013/HC-A/35 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލަކީ ބަޔާނުގެ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހާގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިން ހާޒިރުކުރެވޭ މީހާއަކީ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާނެ މީހެއްކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ ބަލައިގަތުމުގައި ބަލަހައްޓަންޖެހޭ އުޞޫލުތަކާއި ފަރާތުގެ މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކާތެރިވާނެ ފޯރުކޮށްދޭކަމުގެ ދަލީލު ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މިހާރު ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިންކަން ނުވަތަ ދޭންކަން ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފަނޑިޔާރުގެ ކުރިމަތިން ހާޒިރުކުރެވޭ މީހާ ހައްޔަރުކޮށްފައިވާ މިހާރާއެކު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް އޮތްގޮތް ކުރިއަށްގެންދަން ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މިންވަރަކީ ހުރި ހުށަހެޅުމެއް، އެފަދަ ފަރާތެއް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާނެކަމަށް، ފަނޑިޔާރަށް ފެނުނު ކުރިއަށް ބާރުއަޅާ، އެފަދަ ފަރާތެއް ޝަރީޢަތް ނިމުންދެން ބަންދުގައި ބަހައްޓާނެ ކުރިއަށްގެންދަވަން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާއަކީ ގަބޫލުކުރެވޭފަދަ ވަކި މުއްދަތަކުގެ ތެރޭގައި ނިންމަންޖެހޭގޮތަށް ޤާނޫނީގޮތުން ތަރުތީބުކުރެވިފައި އޮންނަ މަރުޙަލާތަކެއްކަމާއި، އެކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުން އެނގޭކަމާއި، ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުވޭ އުސޫލު ކަނޑައެޅިފައިވަނީ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ލަސްނުކޮށް ކުރިއަށްގޮސް ގަބޫލުކުރެވޭފަދަ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތަކުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލާއި އިންސާފާ އެކުއެކީގައިކަމާއި؛

ނަމަވެސް ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތައް ލަސްނުކޮށް ޝަރީޢަތުން މައްސަލަ ނުނިމި ދިގު ދުވަސްތަކެއް ވެގެންދާނަމަ މުއްތަހަމުގެ ހައްޤުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދިނުމަށް، މުޖުތަމަޢުގެ ހައްޤާއި މުއްތަހަމުގެ ހައްޤުތައް ބެލެންސްކޮށް ނަޒަރުން މުއްތަހަމުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ހަމަހަމަކަމާއި ޢަދާލަތާއި އިންޞާފު (العدالة والإنصاف) ގެ ހަމަތަކުގެ މަތީން ބަލައި އިންސާފުވެރިކަމާ ކުރިމަތިލާ ނިންމުމެއް ނިންމަންޖެހޭކަމާއި؛

މިގޮތުން ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމާއިރު، ނުވަތަ ބަންދަށް ލުއިތައް ދިނުމުގައި، އެ ފަރާތަކީ ބޭރުގެ އަދި ނުރައްކާތެރި ކުށެއް ނުވަތަ ކުށްތަކެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތެއްނަމަ އެ ފަރާތެއް ފިލައިގެން ނުދާނެކަމާއި، ހެކިތަކަށް ނުވަތަ ތަޙުޤީޤަށް ހުރަސް އެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދާނެކަމާ ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކަލަށް ބަލައި ތަފާތު ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެކަމާއި؛

ކުށުގެ ބާވަތާއި ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ މުއްދަތާއި ފަރާތުގެ އެދޭތެރެ އިތުރަށް ބަހައްޓަން ފެނިވަޑައިގެން އެފަރާތެއް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ ނިންމަވައިދިނުމަށް، އެކަމުގެ ސަބަބު އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރައްވަން ޖެހޭނެކަމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އިން އެކަން ބުނެފައިވާކަމާއި؛

ނަމަވެސް، އިސްތިޢުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ޝުރޫޠުތަކާއި އަމުރެއް ބޭނުމީ، އިސްތިޢުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފެނިވަޑައިގެންނެވި ސަބަބު ސާފުކޮށް

ބަޔާންކުރައްވާފައި ނުވާއިރު، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ފިލައިގެން ނުދާނެކަމާއި، ކޯޓަށް ހާޒިރުވާނެކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން ނެތްކަމާއި؛

މިޤަޟިއްޔާ ނިންމުމަށްޓަކައި 2018 އޮގަސްޓް 13 ވަނަ ދުވަހުގެ 9:25 ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހާޒިރުވުމަށް އަންގައި އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖަށް ސަމަން ކުރުވުން ކޯޓުގެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖުގެ ވަކީލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހާޒިރުވެފައިވާއިރު، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ކޯޓަށް ހާޒިރުވެފައި ނުވާތީ، މިޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތް ކުރެވިފައިވަނީ އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައެވެ.

އެހެންކަމުން، މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބެލި ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށެވެ.

- ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ، ތޫނު ހަތިޔާރު ބޭނުންކޮށްގެން މާރާމާރީ ހިންގިކަމުގެ ކުށުގެ ދަށުން މައްސަލައަކީ މިހާރު ޝަރީޢަތުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްކަން އެނގެން އޮންނާނީއާއި، މައްސަލައާ ގުޅޭ އެންމެހައި ހެކި ޤާނޫނާއި ތަޙްޤީޤު ގޮތުގައި މައްސަލައާ ގުޅޭ ކަންތައްތަކާއި ބަޔާނާއި، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ބަންދުން ދޫކޮށްލައްވާފައިވަނީ، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ފިލައިގެން ނުދާނެކަމާއި، ކޯޓަށް ހާޒިރުވާނެކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ގޮތުން އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމުން، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމަވާފައިވާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1150 ކޯޓު އަމުރު މި ފަސްވިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ބާތިލްކޮށް، އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިދިނަމަ، މި ފަސްވިއްޔާގައި ޗާޖުކުރެވިފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި އިބްރާހީމް ފައިޒް ސިރާޖުގެ ބަންދާމެދު

އަޑުން ގޮތެއް ނިންމަވަންޖެހޭނޭކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި މަޖިލީހުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން އިބްރާހީމް ޒައިބް ނިޒާމުގެ ޤައިދު ބާޠިލުގައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.